



Commissie voor de  
**milieueffectrapportage**

# Integrale gebiedsontwikkeling Wijnaerden, gemeente Leudal

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport en de aanvulling daarop

23 maart 2017 / projectnummer: 3032





# 1. Advies in het kort

Zand- en Grindbedrijf Kuypers B.V. wil in de uiterwaarden van de Maas, tussen Buggenum en de haven van Hanssum, bouwgrondstoffen winnen. Daarmee wil het bedrijf ook bijdragen aan hoogwaterbescherming en aan natuur- en recreatieontwikkeling. In dit advies geeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie'<sup>1</sup>) aan waarom het milieueffectrapport (MER) en de opgestelde aanvulling samen de informatie bevatten waarmee de gemeenteraad van Leudal een onderbouwd besluit over dit project kan nemen.

Samengevat constateert de Commissie dat helder is vastgelegd aan welke voorwaarden het project moet voldoen. In hoeverre dat het geval is, is voor verschillende mogelijke uitvoeringen van het project onderzocht. Het overzicht van de effecten die aan de orde kunnen zijn, is volledig. Als een gedetailleerd onderzoek niet nodig is, wordt dat helder verantwoord. De uitgevoerde onderzoeken laten het volgende zien:

- de Maas krijgt bij Hanssum meer ruimte;
- door het project uit te breiden met een extra geul stroomafwaarts van het plangebied, bij Meeuwissenhof, wordt een hoogwaterstandsdeling gerealiseerd die veel groter is dan de beoogde 30 mm;
- de dwarsstroming en de aanzanding in de rivier nemen toe. Die toename is aanleiding om extra maatregelen te overwegen;
- het project draagt bij aan de ontwikkeling van natte natuur. Met kaartmateriaal is geïllustreerd waar (half-)natuurlijke habitats tot ontwikkeling kunnen komen;
- het winnen en verwerken van bouwstoffen leidt onder andere tot de uitstoot van stikstofverbindingen. Het MER onderbouwt dat de aanwezigheid van natuur die gevoelig is voor deze verbindingen, de uitvoering van het project niet in de weg staat;
- een open verbinding met de Maas verlaagt de grondwaterstand in de omgeving en zorgt daarmee voor verdroging van kwetsbare natuur in het beschermde natuurgebied 'Leudal'. Niet aansluiten van de winning op de Maas voorkomt dit effect;
- de uiteindelijk gekozen optie voor de inrichting van het gebied, pakt minder gunstig uit voor de aanwezige archeologische waarden dan de andere onderzochte opties. Specifieke bepalingen in het bestemmingsplan moeten de kans op schade zo veel mogelijk beperken.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie de achtergrond en de inhoud van het advies toe.

---

<sup>1</sup> De samenstelling en werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt via deze link: [3032](#), of door dit nummer op [www.commissiener.nl](http://www.commissiener.nl) in te vullen in het zoekvak.

## 2. Toelichting op het oordeel

### 2.1 Inleiding

#### Waarom een MER opstellen en laten toetsen door de Commissie?

Om dit project — door de initiatiefnemer ‘Integrale gebiedsontwikkeling Wijnaerden’ genoemd — mogelijk te maken, zijn onder meer een aanpassing van het bestemmingsplan en een ontgrondingsvergunning nodig. Ter onderbouwing van het plan en de vergunning moeten de gevolgen van het project in een MER in kaart worden gebracht.<sup>2</sup> De gemeenteraad van Leudal zal een besluit nemen over het plan en de provincie Limburg over de vergunning. De gemeente heeft de Commissie in november 2016 gevraagd om het milieueffectrapport te beoordelen.

#### Het traject van toetsing tot nu toe

De Commissie heeft zich eerder in een voorlopig advies<sup>3</sup> uitgesproken over de juistheid en de volledigheid van het MER. In dat advies constateerde ze dat in het MER informatie ontbrak die essentieel is voor het volwaardig meewegen van het milieubelang in een besluit over de gebiedsontwikkeling. Het ging om de volgende informatie:

- Een vergelijking van de hydraulische effecten van de gebiedsontwikkeling met die van de referentiesituatie.
- Een mogelijk eindbeeld van het project zoals het bedrijf dat wil uitvoeren (het ‘voorkeursalternatief’).
- Informatie waarmee de kans op onomkeerbare schade aan archeologische waarden en mogelijkheden om eventuele schade te voorkomen, kunnen worden vastgesteld.
- Informatie die laat zien dat de ontwikkeling onder het Programma Aanpak Stikstof uitvoerbaar is.

De Commissie adviseerde om het MER op deze punten aan te vullen voordat het samen met de ontwerpbesluiten ter inzage wordt gelegd. Ze heeft op 3 maart 2017 een aanvulling op het MER ontvangen. Hierna vindt u een samenvatting van de eerder geconstateerde tekorten en van de ontvangen aanvullende informatie. Daar staat ook de toelichting op het oordeel van de Commissie over de aanvullende informatie.

In haar voorlopige advies signaleerde de Commissie niet alleen enkele tekorten, maar waren ook twee aanbevelingen opgenomen die waren bedoeld om bij te dragen aan de verdere besluitvorming. Ze betroffen het monitoren en evalueren van wijzigingen in de grondwaterstand en de beoordeling van de geluidbelasting bij woningen in het plangebied. De aanvulling op het MER gaat afdoende in op deze aanbevelingen. Zo zijn de hoogte en de duur van de geluidbelasting bij de woningen bepaald. Omdat de punten geen betrekking hebben op een informatietekort, worden ze hier niet in detail behandeld, maar wordt voor de inhoud en afhandeling ervan slechts verwezen naar respectievelijk het voorlopige advies en de aanvulling.

---

<sup>2</sup> Omdat voor de activiteit gelijktijdig een plan en vergunning worden voorbereid waarvoor de procedure voor de milieueffectrapportage moet worden doorlopen, gaat het om een gecombineerd plan- en project-MER.

<sup>3</sup> [Voorlopig toetsingsadvies over het milieueffectrapport van 6 februari 2017.](#)

## 2.2 Hydraulische effecten

In het MER zijn de effecten van het project op de hoogwaterstands­daling van de Maas, de aanzanding van de hoofd­geul en de dwars­stroming in die geul onderzocht.<sup>4</sup> Daartoe zijn ver­schillende alternatieven voor de in­richting van het plangebied bestudeerd. Verder is onder­zocht welke effecten zouden optreden als alleen de projecten langs de Maas doorgaan waar­over nu al is besloten,<sup>5</sup> en wat de effecten zijn als in het gebied Bouxweerd sinds 2006 niets was gewijzigd.<sup>6</sup> Tenslotte is de invloed onderzocht van verschillende opties voor een extra ingreep stroomafwaarts van het plangebied, bij Meeuwis­senhof.

De Commissie constateerde dat in het MER geen heldere vergelijking van de alternatieven met de referentiesituatie wordt gemaakt. Het MER bevatte ook onvoldoende informatie om die vergelijking zelf te kunnen maken. Dat is onder meer niet mogelijk omdat onduidelijk is:

- wat de opties voor de ingreep bij Meeuwis­senhof inhouden;
- wat hun bijdrage is aan de water­stands­daling, de aanzanding en de dwars­stroming in de Maas;
- of extra maatregelen nodig zijn om de effecten op de aanzanding en de dwars­stroming te beperken.

De Commissie adviseerde om de ingrepen bij Meeuwis­senhof en hun effecten in een aan­vulling beter te beschrijven.

### **Ingrepen Meeuwis­senhof**

Hoofdstuk 2 van de aan­vulling illustreert aan de hand van kaartmateriaal welke ingrepen bij Meeuwis­senhof worden overwogen. Verder maakt ze duidelijk dat het voornemen niet alleen ten opzichte van de ontwerpbasis 2006, maar ook ten opzichte van de referentiesituatie een water­stands­verlaging tot gevolg heeft die ruim groter is dan de beoogde verlaging van 30 mm.

### **Dwars­stroming**

In de aan­vulling zijn de gevolgen van de verschillende ingrepen op de dwars­stroming beperkt verder uit­gewerkt. Op grond daarvan wordt geconstateerd dat de dwars­stroming incidenteel tot 0,6 m/s kan toenemen en daarmee de bovengrens van 0,3 m/s uit de richtlijn vaarwegen zal overschrijden. In de aan­vulling wordt op­gemerkt dat in overleg met de rivier­beheerder eventueel mitigerende maatregelen zullen worden genomen, zoals het verhogen van oevers of dammen. Daarbij moet worden voorkomen dat de behaalde water­stands­daling teniet wordt gedaan. De Commissie geeft in overweging om te onderzoeken of een aan­passing van de vorm en grootte van de uit­stroom­opening bij Meeuwis­senhof het probleem van de dwars­stroming kan verkleinen.

### **Aanzanding**

Ook de gevolgen van de ont­groning voor de aanzanding van de Maas zijn in de aan­vulling beperkt verder uit­gewerkt. Voorgesteld wordt om in overleg met de rivier­beheerder de aan­

---

<sup>4</sup> Deelrapport Hydraulische effectenstudie VKA.

<sup>5</sup> In het MER het 'nulalternatief'. In principe is dat de situatie waarmee de effecten van het voornemen moeten worden vergeleken.

<sup>6</sup> In het MER wordt dit de 'ontwerpbasis 2006 genoemd'.

zanding te monitoren en op basis van de monitoringresultaten eventueel maatregelen te nemen. De suggestie om bijvoorbeeld oevers te verhogen is, zoals eerder gezegd, moeilijk te verenigen met de beoogde waterstandsverlaging. Naar het oordeel van de Commissie zijn de risico's afdoende in kaart gebracht, maar de mogelijke maatregelen nog weinig concreet. Ze adviseert om de mogelijkheden bij aanvang van de uitvoering van het project verder te verkennen.

## 2.3 Eindbeeld van het project

Het MER stelt dat de natuurdoelen die het provinciale omgevingsplan Limburg voor het plangebied benoemt, moeten worden gerealiseerd.<sup>7</sup> Maar het beschrijft geen mogelijk eindbeeld voor het plangebied en bevat geen concrete uitwerking van het terreinbeheer. De Commissie vond dat onterecht, omdat natuurontwikkeling is aangemerkt als een 'must have' en dus een belangrijke rol speelt in het besluit over het voornemen. Omdat onduidelijk is of en hoe de beoogde natuurontwikkeling tot stand komt, is het moeilijk om dit projectdoel mee te wegen in het besluit. De Commissie vond het doorschuiven ook risicovol omdat alleen een vastgestelde uitwerking de zekerheid biedt dat er later geen discussie over het project ontstaat. Ze adviseerde daarom een aantal kaarten over de beoogde inrichting van het gebied op te nemen.

Het extra kaartmateriaal in paragraaf 3.1 en bijlage 1 van de aanvulling laat zien waar het maaiveld en de waterbodem na de inrichting van het gebied afwijken van de huidige situatie. Het materiaal preciseert en onderbouwt de beoogde natuurontwikkeling. Zo wordt de westkant van de nieuwe plas, waar het grondwater aan de oppervlakte komt, als vochtig hooiland ingericht. Een belangrijk deel van het gebied wordt ontwikkeld tot minder soortenrijke of bijzondere natuurtypen zoals 'zoete plas' en enigszins bemeste 'wintergastenweide' voor de das en grazende wintervogels. Met deze aanvulling wordt onderbouwd dat de beoogde natuuropbrengst van het project kan worden behaald.

## 2.4 Schade aan archeologische waarden

Uit het MER bleek dat in delen van het plangebied de kans op aantreffen van archeologische waarden van het paleolithicum tot en met de Romeinse tijd hoog is. De Commissie constateerde onder meer dat het uitgevoerde onderzoek deels onvoldoende actueel is, kaartmateriaal bevat dat onvoldoende gedetailleerd is, onvoldoende is betrokken bij de weging van de alternatieven, en te weinig informatie bevat om de kans op schade aan archeologische waarden in te schatten en maatregelen te identificeren. De Commissie adviseerde aanvullend bureauonderzoek uit te voeren en dat te betrekken bij de alternatievenafweging en de afbakening van vervolgonderzoek.

In paragraaf 4.2 van de aanvulling worden de conclusies uit een nieuw opgesteld bureauonderzoek samengevat. Dat onderzoek is als bijlage 2 bij de aanvulling opgenomen.<sup>8</sup> Het bevat

---

<sup>7</sup> 38 ha bronsgroene, 67 ha zilvergroeene en 12 ha goudgroene natuur (zie blz. 35 van het hoofdrapport MER).

<sup>8</sup> Bente D, 2017. Gebiedsontwikkeling Wijnaerden, gemeente Leudal. Archeologisch bureauonderzoek, Doesburg, Archis-nr. 4035382100.

beperkt aanvullend kaartmateriaal dat soms nog moeilijk te interpreteren is. De alternatieven zijn vergeleken aan de hand van het aanvullende onderzoek. Op grond daarvan wordt geconcludeerd dat het voorkeursalternatief slechter scoort dan de andere alternatieven. Door een dubbelbestemming archeologie in het nieuwe bestemmingsplan op te nemen en procesvoorwaarden in de vergunning wordt inperking van de kans op onomkeerbare schade nagestreefd. De provinciale en gemeentelijk overheid stellen de kaders waaraan het vervolgonderzoek moet voldoen.

## 2.5 Is de ontwikkeling uitvoerbaar onder het PAS?<sup>9</sup>

Het MER laat zien dat de methode van winnen en verwerken van de bouwgrondstoffen een grote invloed heeft op de omvang van de stikstofemissies en daarmee ook op de hoogte van de stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden 'Leudal' en 'Swalmdal'. Tegenover de toename door de winning van grondstoffen zou een afname staan die wordt veroorzaakt door in het plangebied een intensieve veehouderij op te heffen en 28 ha landbouwgrond die nu intensief wordt bemest, uit gebruik te nemen. Daarbij gaat het MER ervan uit dat de gebiedsontwikkeling Wijnaerden één activiteit is en dat salderen<sup>10</sup> dus is toegestaan. Naar het oordeel van de Commissie is echter onzeker of in dit geval de depositie veroorzaakt door het winnen en het verwerken van de bouwgrondstoffen mag worden weggestreept tegen die van de activiteiten die worden beëindigd. Verder was onduidelijk of het voornemen voldoende ontwikkelruimte uit het PAS kan krijgen. De Commissie adviseerde om beter te onderbouwen dat de stikstofemissie die tijdens de winning optreedt, de uitvoering van het voornemen niet in de weg staat.

Paragraaf 5.2 en bijlage 3 van de aanvulling zetten nogmaals de bronnen op een rij die in de aanlegfase extra stikstofdepositie veroorzaken en de reducties die daar tegenover staan, namelijk: het staken van de bemesting in het te ontwikkelen gebied en het beëindigen van de intensieve veehouderij. De reductie als gevolg van de eerste maatregel is beperkt, die van de tweede is groot.

Vermeld wordt dat het project inmiddels als prioritair project is aangemeld voor ontwikkelruimte in het PAS, omdat het bijdraagt aan de waterveiligheidsopgaven in de Maasvallei van het Rijk en de provincie. In een recente nota van de provincie Limburg is de waterveiligheids-winst van het project namelijk al ingecalculleerd. Daarnaast is er (vooralsnog) binnen het PAS nog ontwikkelruimte beschikbaar voor de gebieden Leudal en Swalmdal. Daarmee is afdoende onderbouwd dat de stikstofemissie die in de aanlegfase optreedt, de uitvoering van het project niet in de weg staat.

---

<sup>9</sup> PAS = Programma uitvoering stikstof, een stelsel van afspraken en regels waarmee overheden en maatschappelijke partners samen de stikstofuitstoot willen verminderen om de natuur te beschermen en economische ontwikkelingen mogelijk te maken.

<sup>10</sup> Ruimte voor een nieuwe ontwikkeling creëren door de Nb-wetvergunning voor een ander activiteit geheel of gedeeltelijk in te trekken.

## **BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER**

**Initiatiefnemer:** Zand- en Grindbedrijf Kuypers B.V.

**Bevoegd gezag:** Gemeenteraad van Leudal en Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg

**Besluit:** aanpassen van een bestemmingsplan en verlenen van een ontgrondingsvergunning

**Categorie Besluit m.e.r.:** project-m.e.r. en plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie C16.1 en vanwege Passende beoordeling

**Activiteit:** bouwgrondstoffen winnen in de uiterwaarden van de Maas en daarbij bijdragen aan hoogwaterbescherming en natuur- en recreatieontwikkeling

### **Procedurele gegevens:**

Aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 16 november 2016

Voorlopig toetsingsadvies uitgebracht: 6 februari 2017

Aanvulling op het MER ontvangen; 3 maart 2017

Toetsingsadvies uitgebracht: 23 maart 2017

### **Samenstelling van de werkgroep:**

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dhr. ir. A.J. Blik

dhr. dr. R.M. van Heeringen

dhr. ir. D.L.J. Heikens

dhr. drs. A. van Leerdam

dhr. dr. J. Lembrechts (secretaris)

dhr. mr. C.Th. Smit (voorzitter)

dhr. ir. P.P.A. van Vugt

### **Werkwijze Commissie bij toetsing:**

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Als er informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of die essentieel is. Dat is het geval als aanvullende informatie volgens de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert ze dat wat ontbreekt alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over ontbrekende informatie die niet essentieel is, worden in het advies opgenomen als ze leiden tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich dus op hoofdzaak die van belang zijn voor het besluit en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang. Meer informatie over de werkwijze van de Commissie vindt u op:

<http://www.commissiemer.nl/advisering/watbiedtdecommissie>

### **Betrokken documenten:**

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op [www.commissiemer.nl](http://www.commissiemer.nl) projectnummer [3032](#) in te vullen in het zoekvak. De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.



**Bezoekadres**

A. v. Schendelstraat 760  
3511 MK Utrecht

**Postadres**

Postbus 2345  
3500 GH Utrecht

t 030-2347666  
e [mer@eia.nl](mailto:mer@eia.nl)  
w [commissiemer.nl](http://commissiemer.nl)

